

Strękowski, Stanisław

"La vita cristiana esperienza di libertà. Nella tradizione del cristianesimo orientale", Yannis Spiteris, Bologna 1994 : [recenzja]

Studia Teologiczne 14, 389-390

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ważnym uzupełnieniem wystąpienia Ks. Abp. K. Majdańskiego - założyciela Instytutu są Dane z Dwudziestolecia. Przedstawiają one źródła, założenia (interdyscyplinarność, wierność Prawdzie, wymiar pastoralny), realizację (statystykę, opis przedmiotów wykładanych, dorobek naukowy pracowników naukowych) i historię Instytutu Studiów nad Rodziną.

Książka jest godna polecenia dla polskiego i nie tylko czytelnika. Prezentuje ona dorobek, dokonania i wysiłki pionierskiego w świecie Instytutu poświęconego rodzinie, założonego przez Ks. Abp Kazimierza Majdańskiego. Na kolorowej okładce znajduje się kilka zdjęć obrazujących atmosferę panującą w Instytucie.

Ks. Mieczysław Ozorowski

Yannis Spiteris, *La vita cristiana esperienza di libertà. Nella tradizione del cristianesimo orientale*, Bologna 1994 (Edizioni Dehoniane Bologna).

Yannis Spiteris, jest Kapucynem, który przez wiele lat był odpowiedzialnym za ekumenizm w Konferencji Biskupów Greckich, aktualnie wykłada Teologię i Duchowość wschodnią na Papieskim Instytucie Orientalnym oraz na Uniwersytecie Franciszkańskim *Antonianum* w Rzymie. Napisał wiele pozycji na temat teologii bizantyjskiej i duchowości chrześcijan wschodnich. Warto przypomnieć, że jest on autorem takich publikacji jak: *La critica bizantina del primato romano nel secolo XII*, Roma 1979 oraz *Teologia ortodossa neogreca*, Bologna 1992.

Zagadnienie wolności zawsze było i jest aktualne i to nie tylko we współczesnej refleksji filozoficznej, ale również w nauczaniu Stolicy Apostolskiej, aby się o tym przekonać, wystarczy odwołać się do Katechizmu Kościoła Katolickiego czy też do encykliki Jana Pawła II *Veritatis splendor*.

Y. Spiteris zajmuje się tym ważnym tematem w tradycji wschodniej prezentując wolność jako istotę życia prawdziwie chrześcijańskiego i jej praktyczne implikacje. Publikacja ta bowiem jest zwięzłą syntezą teologii i duchowości Kościołów wschodnich, w której autor rozpatruje w świetle wolności niektóre najważniejsze zagadnienia religii chrześcijańskiej takie jak: Bóg jako wolność żyjąca, Trójca przynajświętsza jako źródło wszelkiej wolności, człowiek - byt wolny, (ponieważ stworzony na obraz Boży), grzech jako wyobcowanie z wolności i próba autodestrukcji, zło jako ułuda wolności, hipokryzja i bałwochwalstwo jako nowe formy życia tego, kto utracił wolność, Chrystus - wyzwoliciel człowieka, Jego Wcielenie jako fundamen ontologiczny wolności ludzkiej, odkupienie jako moc wyzwalająca człowieka oraz definitywny triumf nad niewolą, asceza jako uwolnienie mocy wyzwalających oraz wysiłek kreatywny rekonstrukcji *obrazu*, życie wieczne, wzajemne relacje między łaską i wolnością, owoce wolności (ubóstwo jako owoc wolności, wolność jako zdolność miłowania Boga i bliźniego oraz radosne doświadczenie Boga).

Każdy rozdział kończy się wnioskami praktycznymi wypływającymi z analizowanej w danym rozdziale praktyki. Z tego też powodu książka jest

użyteczna nie tylko dla zajmujących się naukowo zagadnieniem wolności ale również dla wszystkich, których interesuje jej aspekt praktyczny.

Publikacja ta jest zaopatrzona w spis, niestety tylko niektórych, najbardziej podstawowych i reprezentatywnych dla podejmowanego problemu dzieł. Obejmuje on opracowania biblijne, patrystyczne i najnowsze dokumenty Stolicy Apostolskiej wraz z nowym Katechizmem Kościoła Katolickiego.

Ks. Stanisław Strękowski

Manlio Simonetti, *Ortodossia ed eresia tra I e II secolo*, Messina 1994, (ed. Rubbettino Editore).

Wydawnictwo Sycylijskie *Rubbettino* zapoczątkowało publikację serii *Armarium*, której celem jest popularyzacja wyników badań naukowych o nowych aspektach i przełomowych wydarzeniach historii religijnej na Zachodzie od początków chrześcijaństwa aż do czasów nam współczesnych. Nie jest to tylko zwyczajna prezentacja historii myśli czy poglądów naukowych, lecz przede wszystkim historia społeczności, która staje się chrześcijańska, opracowuje nowe modele kultury, nowe instytucje i formy zrzeszeń, nowe struktury społeczne i polityczne. Ta seria wydawnicza jest skierowana do badaczy, studentów uniwersyteckich oraz do wszystkich zainteresowanych tego rodzaju problematyką.

Autorem pozycji rozpoczynającej serię jest prof. Manlio Simonetti pracownik naukowy wydziału Historii Chrześcijaństwa na Uniwersytecie *La Sapienza* w Rzymie. Warto nadmienić, że jest on autorem bardzo wielu publikacji o starożytnym chrześcijaństwie greckim i łacińskim, edytorem krytycznych dzieł Rufina, *Hymnów* św. Ambrożego, dzieł św. Cypriana, Grzegorza z Nyssy, *Wyznań* św. Augustyna, tekstów gnostyckich greckich i łacińskich, studiów o arianizmie, o egzegezie patrystycznej Starego i Nowego Testamentu, licznych pism o historii kultury, czy też o wybranych zagadnieniach doktrynalnych chrześcijaństwa między II a IV wiekiem (jak np. Jedność Boga, Chrystologia i Pelagianizm).

W tym zbiorze 11 artykułów o myśli chrześcijańskiej w I i II wieku skoncentrowanych na temacie herezji, który bardziej niż jakikolwiek inny temat warunkuje całościową ocenę rozwoju doktryny chrześcijańskiej w starożytności. Gdzie rodzą się pierwsze herezje? Były one jakąś dewiacją prawowiernej doktryny, ortodoksji preegzystującej - według przekonania sięgającego czasów starożytnych i nigdy nie podważonego aż do naszych czasów? Czy też są wyrazem doktryny rodzącej się, wielkiej różnorodności i płynności opinii, przeznaczone na zapomnienie z biegiem czasu, gdy kościół Rzymski jednoczy wokół siebie inne wspólnoty chrześcijańskie i - w jakiś sposób narzuca im swoją własną interpretację orędzia ewangelicznego jako jedyny wyraz nieskażonej wiary (ortodoksja). Tę tezę sformułowaną przez W. Bauera w 1934 roku podziela autor tylko w połowie, gdy wyraża przekonanie, że herezja wyprzedza definitywne sformułowanie nauki ortodoksyjnej, która z kolei jest w jakiś sposób reakcją na nieadekwatność wniosków formułowanych przez pisarzy chrześcijańskich analizujących dane Objawienia na bazie dominujących w ówczesnej